Työterveyslaitos

LAUSUNTO

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
EDUSKUNTA

29.4.2022

TyV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne s-postitse 22.4.2022

ASIA: VNS 2/2022 VP VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2023—2026

Työterveyslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua julkisen talouden suunnitelmasta.

Hyvinvoiva työelämä on hyvinvointivaltion sydän

Työterveyslaitoksen kannalta suunnitelman alussa kerratut hallitusohjelman mukaiset työllisyysasteeseen nostamiseen, julkisen talouden tasapainoon, eriarvoisuuden vähentämiseen sekä hiilineutraalisuuteen tähtäävät tavoitteet ovat erityisen kannatettavia. Samoin kuin näitä konkretisoivat kestävyystiekartan päämäärät.

Näiden kaikkien osalta Työterveyslaitos pitää keskeisenä työelämän jatkuvaa uudistamista sekä kehittämistä kilpailukyvyn, tuottavuuden sekä innovatiivisuuden varmistamiseksi. Tämä tapahtuu parhaiten käsi kädessä työkyvystä, työhyvinvoinnista ja osaamisesta huolehtimalla.

On selvää, että työpaikat ovat uuden edessä työn murroksen, ilmastonmuutoksen sekä koronapandemian muovaamassa arvomaailmassa. Tätä haastetta lisäävät pulmat väestörakenteessamme sekä uhkakuvat valtion kestävyysvajeesta inflaation tai jopa stagnaation paineessa. Suurimman haasteen julkisen talouden suunnitelman toteutuksessa muodostaa Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan kumuloitava painolasti ja epävarmuus. Tämän taustalla meidän on välttämätöntä muistaa, että vahvan hyvinvointivaltion sydän on hyvinvoiva työelämä. Meillä ei yksinkertaisesti ole varaa menettää sitä. Pahimmillaan olemme kohtaamassa skenaarion, jossa työn murrokseen, ilmastonmuutokseen sekä hyvinvointivaltion tulevaisuuteen liittyvät piirteet ja tavoitteet ovat ristiriitaisia työelämän kehittämisen jäädessä varjoon.

Meidän onkin jatkuvasti tärkeää korostaa työelämän kehittämisprioriteetin merkitys kaiken yhteiskunnallisten keskustelun keskellä sekä säilyttää visionäärinen, parlamentaarinen keskustelu, jossa uhat käännetään mahdollisuuksiksi.

Keskeiset kehittämiskohteet

Kun tarkastelee julkisen talouden suunnitelmaa tarkemmin voi todeta, että useaan merkittävään toimenpiteeseen liittyy kiinteä työelämäkytkentä. Osassa tämä kytkentä merkitsee myös sitä, että ilman onnistumista muutoksessa johtamisessa sekä toimintaprosessien ja henkilön kehittämisessä ei itse tavoiteltu toimenpide toteudu.

Julkisen talouden suunnitelman kehityskaaressa - painottuen ohjelman jälkipäähän - Työterveyslaitos korostaa onnistumista seitsemällä alueella:

1. Työterveyshuollon pitkäjänteinen ja kolmikantainen kehittäminen työkyvyn varmistamiseksi työn murroksen paineessa sekä suhteessa sote-uudistukseen.
2. Digi- ja teknologiamurrokseen vastaaminen työpaikkojen muutos- ja oppimiskyvykkyyttä kasvattamalla ja rohkeasti uusia toimintamalleja pilotoimalla.
3. Mielenterveyden edistäminen polarisoituvassa työelämässä.
4. Tasa-arvoisuuden ja luottamuspääoman kasvattaminen suomalaisen työelämän peruskulmakivenä tilanteessa, jossa pinnalle nousee aikaisempaa kimurantimpia työelämäkysymyksiä.
5. Hyvinvointialueiden organisointi ja hoivatyön työn imusta sekä sote-työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen.
6. Kestävää kehitystä ja vastuullista toimintaa tukevien arvojen ja toiminta-prosessien rakentaminen läpi kaikkien työelämätoimijoiden.
7. Työkyvyn ja osaamisen huomiointi osana sosiaaliturvauudistusta, jotta kaikille taataan vahvemmat edellytykset työelämään osallistumiseen.

Yhteenveto

Työterveyslaitoksen mielestä työelämän uudistuminen on kriittinen tekijä esitetyn julkisen talouden suunnitelman toteuttamisessa. Nyt vallitsevissa poikkeuksellisissa olosuhteissa uskomme, että vallitseva ulkoinen paine kääntyy työelämän uudistamisen eduksi - kunhan työelämäkysymykset asettuvat oikeaan perspektiiviin. Tässä mielessä tulevat vuodet ovat ennen kaikkea mahdollisuus tehdä suomalaisesta työelämästä taas astetta parempaa perinteisiin vahvuuksiimme eli luottamuspääomaan, teknologia-rohkeuteen sekä osaamiseen yhdessä tukeutuen.

Antti Koivula
pääjohtaja